

Porteføljestyret for naturvitenskap og teknologi

Referat	Møte 2/23
Dato	4. juli 2023, kl. 09:00 – 12:00
Sted	Zoom

Til stede: Professor Eva Sørensen, University College London, UK, *leder*
Professor Inga Berre, Universitetet i Bergen
Professor Andreas Carlson, Universitetet i Oslo
Professor Mari-Ann Einarsrud, NTNU, Trondheim
Chief Technology Officer Odd-Arne Lorentsen, Gen2 Energy, Borre
Seniorforsker Eli Ringdalen, SINTEF, Trondheim
Professor Marit-Solveig Seidenkrantz, Aarhus Universitet, Danmark Professor Magne
Magne Olav Sydnes, Universitetet i Stavanger
Avdelingsleder Rune Storvold, NORCE, Tromsø
Professor Bo Wahlberg, KTH, Sverige
Seniorrådgiver Jorunn Nakken, observatør KD

Forfall:

Til stede fra Forskningsrådet:

Områdedirektør Benedicte Løseth
Avdelingsdirektør Petter Helgesen
Spesialrådgiver Harald H. Simonsen
Spesialrådgiver Marianne Grønsløth (sak 17)
Seniorrådgiver Andreas Quamme Nielsen (sak 18)
Seniorrådgiver Randi Myhre (sak 19)

Sak PSNATEK 14/23 Godkjenning av saklisten

Vedtak: *Saklisten godkjennes.*

Sak PSNATEK 15/23 Referat fra porteføljestyremøte 1/23, 21/03-23

Porteføljestyret fikk utkast til referat fra møte 1/23 den 21. mars 2023
tilsendt per epost. Kommentarer til utkastet var innarbeidet i vedlagte
referat.

Vedtak: *Referatet godkjennes.*

Sak PSNATEK 16/23 Spørsmål om habilitet

Vedtak: *Habilitet for sak 18/23 tas opp under behandlingen av saken. Alle styrets
medlemmer er habile i behandlingen av de resterende saker på saklisten.*

Sak PSNATEK 17/23 Orienteringer

1. Status for ny porteføljestyrestruktur
Benedicte Løseth orienterte om [ny porteføljestyrestruktur](#). Denne er nå
vedtatt av Forskningsrådets styre. To av porteføljestyrene, Banebrytende

forskning og Forskningssystemet, vil følges opp av Område for forskningssystemet og internasjonalisering.

Eva Sørensen orienterte om møtet mellom Styret og porteføljestyreliderne den 27. april. Representantene fra de tre fagstyrene og fra flere andre styrer fremhevet viktigheten av at den grunnleggende forskningen blir godt ivaretatt i den nye strukturen. Alternativene uten et eget styre med særskilt ansvar for den grunnleggende forskningen ble derfor sterkt frarådet. Det ble også pekt på at sammenslåingen av tre fagstyrene til ett "fagstyre" vil være utfordrende på grunn av den faglige bredden et slikt styre skal ivareta. Det ble også gitt uttrykk for at den "gamle" porteføljestyre-strukturen burde få lengre tid på seg til å fungere siden de fire årene styrene har fungert har vært preget av store endringer i Forskningsrådet og en pandemi som har gjort styrearbeidet krevende.

Benedicte Løseth og Petter Helgesen uttrykte at innspillene fra møtet med porteføljestyreliderne var viktige og hadde blitt vektlagt da ny porteføljestruktur ble vedtatt av Forskningsrådets styre.

Porteføljestyret for banebrytende forskning vil ha ansvaret for målrettede virkemidler for å fremme langsiktig, grunnleggende forskning av høyeste vitenskapelige kvalitet, uavhengig av fag og tema. Styret har et overordnet ansvar for fagutvikling ut fra fagenes egenart og for å møte samfunnets behov.

Porteføljestyret for forskningssystemet har ansvaret for infrastruktur, internasjonalt samarbeid, tverrgående policyområder som åpen forskning, kjønnsbalanse og mangfold, forskerrekuttering og tidlig karriere, samt forskningsintegritet og etikk. Styret skal ha et særskilt ansvar for tverrgående policyområder som er viktige for utvikling av et velfungerende forskningssystem både nasjonalt og internasjonalt. Styret skal ha strategisk ansvar for Forskningsrådets aktiviteter overfor universitets- høyskolesektor- og instituttsektor.

Det vil bli bedt om eksterne innspill til medlemmer av porteføljestyrene med frist i midten av oktober. Oppnevning av medlemmer vil skje i løpet av desember og de nye styrene vil begynne å fungere fra januar 2024.

2. FRIPRO løpende søknadsbehandling

Foreløpige utlysninger er allerede lagt ut på [Forskningsrådets nettsider](#). Disse inneholder utlysninger om:

- Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet
 - Erfaringskrav 0-7 år etter disputas (må ha levert inn avhandling før innsending av søknad)
 - Prosjektvarighet 2 år utlandet + ett år i Norge
 - Støttebeløp 4-4,4 mill. kr
- Forskerprosjekt for tidlig karriere (tidligere unge talenter)
 - Nytt navn i FRIPRO
 - Erfaringskrav 2-7 år etter disputas
 - Fjernet alderskrav
 - Støttebeløp 4-12 mill. kr
- Forskerprosjekt for erfarne forskere (tidligere fornyelse)
 - Nytt navn i FRIPRO
 - 6 års erfaringskrav etter disputas
 - Prosjektvarighet 3-8 år (tidligere 3-6 år)
 - Støttebeløp 4- 12 mill. kr

Den endelige utlysningsteksten vil bli lagt ut i august/september. Fra midten av oktober vil det bli mulig å opprette og sende inn søknader. Søknadsbehandlingen vil være kontinuerlig med første annonsering av resultater i april/mai/juni 2024. Deretter vil det bli annonsert resultater og gitt bevilgninger ca. annenhver måned.

I utlysningene er endringene som er vedtatt for FRIPRO, beskrevet. Dette gjelder:

- Løpende søknadmottak og -behandling med karenstid
- Karantene
- Maks ett pågående FRIPRO-prosjekt av gangen
- Fjerning av alderskrav for Forskerprosjekt for tidlig karriere (unge talenter)
- Minst 6 års erfaring etter disputas for Forskerprosjekt for erfarne forskere (fornyelse)
- Økt maksimal prosjektvarighet
- Faste ekspertpooler

Tabellen under viser hvordan karens og karantene vil fungere:

Hvem?	Ventetid
Innvilget søknad, alle utlysninger	Kan søke 8-18 mnd. før prosjektslutt i pågående prosjekt
Erfarne: snitt 5,75+, avslag	1 år (karenstid)
Erfarne: karaktersnitt 3,25-5,5	2 år (karens + 1 år karantene)
Erfarne: karaktersnitt 1-3	3 år (karens + 2 år karantene)
Tidlig karriere: snitt 4,75+	1 år (karenstid)
Tidlig karriere: snitt 1-4,5	2 år (karens + 1 år karantene)
Avslag mobilitet	1 år (karenstid)

Det ble kommentert at mobilitetsstipend er et vanskelig prosjekt å få og kun de beste vil klare å få tilslag på søknaden sin. De mest ambisiøse forskerne ønsker å gå direkte fra PhD til postdoc uten et mellomrom. Det lar seg ikke gjøre når avhandlingen må være levert før en kan søke og en kan forvente opp mot 8 måneders behandlingstid for søknaden. Dette bør lempes på slik at det er mulig å få til en direkte overgang.

3. Status EVALMIT og EVALNAT

De 12 ekspertpanelene i EVALNAT startet sitt arbeid i midten av desember 2022 og leverte en evalueringsrapport per forskergruppe (til sammen 130 forskergrupperapporter) 30. april 2023. Evalueringsrapportene for forskergruppen/e vil inngå som datamateriale til sin tilhørende administrative enhet. Administrasjonen i Forskningsrådet har vært ansvarlig for arbeidet med ekspertpanelene.

Kick-off møtet med de fire evalueringskomiteene i fagevalueringen av naturvitenskap (EVALNAT) ble gjennomført i Oslo 16. mars 2023. Fra 16. mars 2023 til 1. mars 2024 er evalueringssekretariatet i Technopolis ansvarlig for arbeidet i og med evalueringskomiteene i tillegg til utarbeidelse av den nasjonale rapporten. Evalueringskomiteenes møter med de administrative enhetene vil bli gjennomført høsten 2023. Etter at evalueringskomiteene har levert sine rapporter (en rapport per administrativ enhet, til sammen 30 evalueringsrapporter) vil de fire lederne av evalueringskomiteene samt to fra

panelene utarbeide en nasjonal rapport for EVALNAT. Den nasjonale rapporten skal være ferdig 1. mars 2024. Ingen evalueringsrapporter vil bli offentliggjort før i 2024.

Fagevalueringen av matematikk, IKT og teknologi (EVALMIT) er nå startet opp. Den 10. mai 2023 gikk det ut en invitasjon til de administrative enhetene ved de institusjonene som skal evalueres, om å melde inn forskergrupper for deltagelse i EVALMIT. Frist for innmelding av forskergrupper var den 15. juni 2023. Det vil bli gjort en justering av panelstrukturen etter at alle innmeldinger er mottatt. Det planlegges med 15-20 forskergrupper i hvert panel. Hvert ekspertpanel vil bestå av 5-7 internasjonale eksperter, men hver evalueringskomite vil bestå av 7-9 komited medlemmer som også er internasjonale (ikke ansatt ved norske institusjoner).

Så langt er 53 administrative enheter og 222 forskergrupper innmeldt. Vi venter ennå på noen innmeldinger som vi bli avklart i løpet av august. Dette gjelder SINTEF spesifikt.

Vedtak: *Tas til orientering.*

Sak PSNATEK 18/23 Bevilgninger til Romforskning-søknader i 2023

Saksdokument: Bevilgninger til Romforskning-søknader i 2023

ROMFORSKNING tok i 2023 del i utlysningen Forskerprosjekt for unge talenter (tematisk utlysning) med søknadsfrist 8. februar. For ROMFORSKNING var det lyst ut 24 mill. kroner. Det kom inn 16 søknader med et totalt søkt beløp på 128 mill. kroner.

Søknadene innen ROMFORSKNING ble vurdert av et ekspertpanel over to dager. På grunn av den faglige bredden i gruppen av søknader deltok de enkelte ekspertene på et utvalg av søknadene, i tråd med deres kompetanse. I utlysningsteksten ble søker bedt om å sende inn et en-siders vedlegg som beskrev relevansen av søknaden opp mot temaet Romforskning. Dette vedlegget ble ikke forelagt ekspertpanelet. Et administrasjonspanel foretok en relevansvurdering av søknader etter at ekspertpanelets vurdering var gjennomført. For ROMFORSKNING gjaldt dette søknader som fikk delkarakter lik 5 eller bedre fra ekspertpanelet.

Innen ROMFORSKNING ble søknadene relevansvurdert opp mot de tre tematiske prioriteringene gitt i utlysningen, samt relevans for "grunnforskning relatert til norsk romaktivitet spesielt knyttet til European Space Agency (ESA), European Incoherent SCATter (EISCAT), Nordic Optical Telescope (NOT) og/eller EUs romprogram (spesielt Copernicus)."

Følgende relevante punkter for prioritering mellom søknader ble lagt til grunn i utlysningen:

- Karakterene som er gitt i vurderingene av søknadene.
- En god fordeling av prosjekter på de prioriterte områdene i utlysningen.
- At prosjekter med kvinnelig prosjektleder blir prioritert når søknadene ellers vurderes likt.

Porteføljestyremedlemmer Inga Berre og Rune Storvold samt områdedirektør Benedicte Løseth var inhabile for søknader til behandling i denne runden. De forlot møtet og deltok ikke i diskusjonen og vedtakene som ble fattet i denne saken.

Vedtak:

Søknader med delkarakterer lavere enn 5 gis avslag en block.

Søknader med 2 eller flere delkarakterer lik 5 gis avslag en block.

Søknadene 344061 Hatch, 343069 Landy og 343302 Herlingshaw bevilges med et beløp på totalt 24 mill. kroner.

Øvrige søknader gis avslag.

Sak PSNATEK 19/23 Innspill til Forskningsrådets nye strategi

Saksdokument: Sak 19/23 Innspill til Forskningsrådets nye strategi

Forskningsrådet har startet arbeidet med ny strategi. Strategien forventes å ferdigstilles innen utgangen av 2023, og vil være Forskningsrådets viktigste verktøy for å følge opp [Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#) sammen med porteføljeplanene.

I dag har Forskningsrådet to strategier, en [overordnet strategi](#), og en virksomhetsstrategi. Ny strategi tar utgangspunkt i mål og prioriteringer i LTP og mål og resultatstyringssystemet (MRS) og kobler dette sammen med virksomhetsstrategien i ett dokument. Mens den gjeldende strategien beskriver bredden av samfunnsoppdraget, vil den nye strategien i større grad konkretisere de områdene det er særlig viktig at vi får til en endring. Strategien vil videre legge til rette for en god sammenheng med porteføljestyringen som ivaretar helheten i oppfølging av LTP og øvrige styringssignaler.

I porteføljestyrets diskusjon kom det fram følgende innspill og kommentarer:

- Mål 3 - kvalitet: LTP er for lite ambisiøs når det gjelder økt kvalitet. Det er viktig å opprettholde kvalitet, og vi må også ha ambisjon om å bli bedre enn det vi er nå. Flere verdensledende fagmiljø må være en ambisjon selv om dette ikke står i LTP, dette gjelder særlig innenfor NATEK-fagene. Det er (for) mye fokus på bredde og likhet i Norge – de vi konkurrerer med internasjonalt fokuserer kun på excellence.
- Norge er for lite til å være ledende i alt. Vi må i større grad prioritere på hvilke områder vi vil være verdensledende. Vi må også styrke de områdene hvor vi allerede er i front, slik som for eksempel klima og Arktis.
- Men: Vi må ikke bare fokusere på de store, sterke miljøene, vi må også satse på mindre miljøer. Vi må også beholde en viss beredskap slik at vi har muligheten til å satse på nye områder som kommer opp. Utfordringen er å ha et tilstrekkelig omfang på den grunnleggende banebrytende forskningen innenfor sentrale tema hvor det kan være vanskelig for små land å henge på. Et eksempel er kunstig intelligens (KI) hvor det ikke er mange forskere i forskningsfronten i Norge. Vi må legge til rette for å kunne satse på nye tematikker som er viktig for Norge, og samtidig tørre å ta risiko og ikke satse på alle nye tematikker som oppstår.

- Fra grunnleggende til anvendt forskning: det bør tilrettelegges internt i Forskningsrådet for godt samarbeid.
- Infrastruktur er viktig for kvalitet – infrastrukturen må være moderne, relevant og tilgjengelig.
- Mål 4: vi må prioritere åpen forskning, særlig åpne forskningsprosesser.
- Rådgivning: vi må i større grad involvere forskningsmiljøene i rådgivningsaktiviteten til Forskningsrådet, og inkludere oppdatert kunnskap som grunnlag for rådgivningsaktiviteten.
- Mål 1 - konkurransedyktige grønne næringer i landet: vi må bygge opp sterke fagmiljøer som har nok dybde, og god nok infrastruktur. Må dekke alt fra grunnleggende forskning til anvendelser.
- Mål 1: hva mener vi med 2% målet for FoU i næringslivet? For å få til dette må vi involvere de sterke forskningsmiljøene. Det virker ikke hensiktsmessig at Skattefunn da legger opp til FoU i næringslivet uten krav til samarbeid med forskningsmiljøene.
- Langsiktighet og integrasjon mellom forskningsmiljøene, karrierestige for prosjektene. Prosjekter starter som grunnleggende og går hele løpet mot industrialisering.
- Det må finnes virkemidler for fri forskning ved siden av ERC. Det er viktig at disse er uavhengig av ERC.
- Viktig med noen sterke verdensledende miljø med god integrasjon med industrien gjennom prosjekter som SFI, KPN og KSP. Noen opplever dagens ordninger for SFI og KPN som veldig nyttige og gode verktøy for integrasjon og anvendelser mot industrien, mens andre mener bedrifter må bli involvert i større grad i denne typen prosjekter.
- Fri forskning vs. samfunnsmessig relevans: Problematisk å koble disse to. Det må være tydelig hvordan vi skal påvirke den samfunnsmessige relevansen. Hvordan vekke dette opp mot hverandre? Må være noen regler for hva vi skal legge vekt på, humaniora og samfunnsvitenskap mot naturvitenskap og teknologi for eksempel.
- Internasjonalisering: Det er ikke alle typer forskning hvor EU land er verdensledende. Det finnes også sterke miljøer i land utenfor EU, og vi bør koble oss opp mot disse miljøene når det er hensiktsmessig.

Vedtak: *Porteføljestyrets kommentarer i møtet tas med i det videre arbeidet med ny strategi.*

Sak PSNATEK 20/23 Eventuelt

Ingen saker ble tatt opp under eventuelt.

Sak PSNATEK 21/23 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*